

Türkiye Barolar Birliği Dergisi

Eylül-Ekim Sayısı

Fransızca ve İngilizce özgün metinlerden
karşılaştırmalı olarak çevirenler:
Av. Elif Ekinci¹ , Av.Serkan Cengiz²

Von Hannover-Almanya Davası

Başvuru No. 59320/00

Von Hannover / Almanya davasında,

Başkan,
Yargıçlar,

I. CABRAL BARRETO,
G. RESS,
L. CAFLİSCH
R. TÜRMEŒ,
B. ZUPANÇIĆ,
J. HEDİGAN,
K. TRAJA,

ve

Daire Yazı İşleri Müdürü VINCENT BERGER'den oluşan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Üçüncü Daire),

6 Kasım 2003 ve 3 Haziran 2004 tarihlerinde yaptığı oturumlar sonrasında, 3 Haziran 2004 tarihinde aşağıdaki şekilde karar vermiştir:

USUL İŞLEMLERİ

1.Bu dava, Monako vatandaşı Caroline Hannover (başvurucu) tarafından Alman Federal Cumhuriyeti aleyhine İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin (Sözleşme) 34. maddesi uyarınca 6 Haziran 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılmış bir başvurudan (no. 59320/00) kaynaklanmaktadır.

2. Başvurucu, davasında, Alman Mahkeme kararlarının Sözleşme'nin 8. maddesi ile garanti altına alınan "Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı" hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

¹ İzmir Barosu Üyesi, elifekinci80@yahoo.com

² İzmir Barosu Üyesi, www.serkanecengiz.av.tr

3. Başvuru, Mahkeme'nin 4. Dairesine havale edilmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü, md.52/1). Bu daire içinde davayı inceleyecek olan heyet, Sözleşme'nin 27/1 maddesi ve İç Tüzüğün 26/1 maddesi uyarınca oluşturulmuştur.

4. Mahkeme, 1 Kasım 2001 tarihinde dairelerinin yapısını değiştirmiştir (İç Tüzük, md. 25/1 maddesi). Dava, yeni oluşturulan Üçüncü Daireye gönderilmiştir (İç Tüzük, md. 52/1).

5. Daire, 8 Temmuz 2003 tarihli kararıyla başvuruyu kabuledilir bulunduğunu açıklamıştır.

6. Başvurucu ve hükümet, davanın esasına ilişkin değerlendirmelerini sunmuşlardır (İçtüzük, md. 59/1). Tüm bunların yanı sıra, Daire Başkanı tarafından davaya katılmalarına müsaade edilen Alman Magazin Yayıncıları Derneği (*Verband deutscher Zeitschriftenverleger*) ve Hubert Burda Media GmbH & Co.KG şirketi de yazılı görüşlerini mahkemeye ulaştırmıştır (Sözleşme, md. 36/2 ve İç Tüzük, md. 44/2). Başvurucu, bu görüşlere yanıt vermiştir (İç Tüzük,md.44/5).

7. Duruşma, 6 Kasım 2003 tarihinde Strasburg'taki İnsan Hakları Binası'nda halka açık olarak yapılmıştır (İçtüzük,md. 59 § 3).

Mahkemede tarafları temsil edenler:

(a) *Hükümet için;*

K. STOLTENBERG, *Ministerialdirigent*, *Ajan*
A. OHLY, Beyrut Üniversitesi'nde Medeni Hukuk Profesörü, *Temsilci*
A. LAİTENBERGER, *Baş Ajan Danışman*

(b) *Başvurucu için,*

M. PRINZ, avukat, *Temsilci*,
C. MOFFAT, avukat,
A. TOUCAS, avukat, *Danışmanlar*

Mahkemedeki duruşmalar, sayın Prinz, sayın Stoltenberg ve sayın Ohly tarafından yürütülmüştür.

OLGULAR

1.DAVA İLE İLGİLİ OLAYLAR

8. Monako Prensi 3. Rainer'in büyük kızı olan başvurucu 1957 doğumludur. Resmi ikametgahı Monako'da olmakla birlikte çoğunlukla Paris'te yaşamaktadır.

Başvurucu, Prens Rainer'in ailesi'nin bir mensubu olarak «Prenses Grace Vakfı», « Monako Prensi Pierre Vakfı» gibi bazı yardım ve kültür amaçlı vakıfların başkanlığını yürütmekte ve ayrıca Kızılhaç Balosu, Uluslararası Sirk Festivali'nin açılışı gibi olaylarda da Kraliyet

ailesini temsil etmektedir. Bununla birlikte, başvuru, Monako Devleti veya kurumları adına herhangi bir görev yerine getirmemektedir.

A. Meselenin Arka Planı

9. Başvurucu, 90'lı yılların başından itibaren özel yaşamına ait fotoğrafların birçok Avrupa ülkesinde magazin basını tarafından yayınlanmasını engellemeye -çoğu zaman yargısal yollarla- çalışmaktadır.

10. Yargılamaların konusu olan ve aşağıda da atıfta bulunulan fotoğraflar, Burda Yayınevi tarafından *Bunte* ve *Freizeit Revue* adlı Alman dergilerinde ve Heinrich Bauer Yayınevi tarafından da yine bir Alman dergisi olan *Neue Post*'ta yayınlanmıştır.

1. İlk seri fotoğraflar

a. Başvurucunun Freizeit Revue dergisinde yayınlanan beş fotoğrafı (30 Temmuz 2003 tarihli 30. sayı)

11. Bu fotoğraflar, başvurucuyu Saint-Rémy-de-Provence'de bir restoranın terasında, kuytu bir köşede oyuncu Vincent Lindon ile görüntülemektedir. Derginin ilk sayfasında "Vincent ile yaşadığı büyük aşkın fotoğrafları" yazılmış ve bu fotoğraflarla birlikte «son zamanların en romantik aşkı» başlığı atılmıştır.

b. Başvurucunun Bunte Dergisi'nde yayınlanmış 2 fotoğrafı (4 Ağustos 1993 tarihli 32. sayı)

12. «Caroline ve melankoli. Hayatı art arda gelen talihsizlikten oluşan bir roman, diyor yazar Roig» manşetli ilk fotoğraf başvurucuyu ata binerken göstermektedir. İkinci fotoğrafta, başvuru oğulları Pierre ve Andrea ile birlikte. Bu fotoğraflar «Bir erkeğin ideal kadını olabileceğine inanmıyorum.» başlıklı bir makaleyle ilgilidirler.

c. Başvurucunun Bunte Dergisi'nde yayınlanmış yedi fotoğrafı (19 Ağustos 1993 tarihli 34. sayı)

13. İlk fotoğraf başvurucuyu ve kızı Charlotte'u kano yaparlarken; ikinci fotoğraf Andrea'yı (başvurucunun oğlu) kollarında bir çiçek buketi ile göstermektedir.

Üçüncü fotoğraf, başvurucuyu çantası omzunda tek başına alışveriş yaparken; dördüncü fotoğraf Vincent Lindon ile bir restoranda, beşinci fotoğraf ise, yine başvurucuyu tek başına bisiklete binerken göstermektedir.

Altıncı fotoğrafta, başvuru, Vincent Lindon ve Pierre (başvurucunun oğlu) birlikte. Yedinci fotoğraf ise başvuru, koruması ile birlikte çarşıda alışveriş yaparken çekilmiştir.

Fotoğrafların ilişkili olduğu makaleye «Saf mutluluk» başlığı konmuştur.

2. İkinci seri fotoğraflar

a. Başvurucunun Bunte Dergisi'nde yayınlanmış 10 fotoğrafı (27 Şubat 1997 tarihli 10. sayı)

14. Başvurucunun bu fotoğrafları, Zürih Alplerindeki kayak tatili sırasında çekilmiştir. Fotoğraflarla birlikte yayınlanan makale ise “Caroline...hayata dönen kadın» başlığını taşımaktadır.

b. Başvurucunun Bunte Dergisi'nde yayınlanmış 11 fotoğrafı (13 Mart 1997 tarihli 12. sayı)

15. Bu fotoğraflarda, başvuru ve Prens Ernst August von Hannover, Saint-Rémy-de-Provence'de bir at gösterisinde dirler. Fotoğraflar, «Öpücük. Ve artık gizleyemeyecekler» başlıklı bir makale birlikte ile yayınlanmıştır.

« Prens Caroline ile Paris'te » manşeti ile yayınlanan diğer dört fotoğraf ise başvuru Paris'teki konutundan çıkarken çekilmiştir.

c. Başvurucunun Bunte Dergisi'nde yayınlanmış 7 fotoğrafı (10 Nisan 1997 tarihli 16. sayı)

16. Derginin ilk sayfasında yayınlanan fotoğraflarda başvuru, Prens Ernst August Von Hannover birlikte, derginin iç sayfalarındaki fotoğraflarda ise yine Prens ile tenis oynarken ve bisikletlerinden inerken göstermektedir.

3. Üçüncü seri fotoğraflar

17. *Neue Post* Dergisinde (n° 35/97) yayınlanan fotoğraf dizisinde, başvuru Monte-Carlo Plajı'nda sendeleyip yere düşerken çekilmiş plaj havlusuna sarınmış bir halde mayolu fotoğrafları yer almaktadır. Oldukça bulanık olan bu fotoğraflar, « Prens Ernst August yumruk attı ve Prens Caroline sendeleyerek yüz üstü yere düştü » başlıklı bir yazı ile birlikte yayınlanmıştır.

B. Alman Mahkemeleri'nin Yargılaması³

.....

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE AVRUPA HUKUKU⁴

.....

HUKUK

I. SÖZLEŞMENİN 8. MADDESİNİN İHLALİ İDDİALARI

³ İlgili bölüm çevrilmemiştir.

⁴ İlgili bölüm çevrilmemiştir.

43. Başvurucu, Alman Mahkeme kararları ile Sözleşme'nin 8. maddesi ile garanti altına alınan, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale edildiğini iddia etmektedir.

Maddeye göre :

1. Herkes özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı duyulması hakkına sahiptir.
2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

A. Tarafların ve davaya katılanların iddiaları

1. Başvurucu

44. Başvurucu, on yılı aşkın bir süredir, Alman yargısı önünde başarıya ulaşmaksızın özel hayatın korunması hakkını etkin kılmaya çalıştığını belirtmiştir. Başvurucu, konutundan çıktığı andan itibaren; gündelik hayatının tüm hareketlerini takip eden paparazziler tarafından; karşıdan karşıya geçerken, çocuklarını okuldan alırken, alışveriş yaparken, gezinti yaparken, sportif faaliyetleri esnasında ya da tatile çıkarken; sürekli olarak taciz edildiğini iddia etmektedir.

Başvurucuya göre, kendisi gibi “kamuoyu tarafından tanınan” bir kişinin özel hayatına sağlanan koruma Alman hukukunda asgari düzeydedir. Çünkü “yalıtılmış ortam” kavramı, Federal Hukuk Genel Kurulu Mahkemesi ve Federal Anayasa Mahkemesi tarafından çok dar tanımlanmıştır. Buna ilaveten, bu korumadan faydalanabilmek için yalıtılmış bir alanda bulunduğunu her seferinde ispat etme yükü de başvurucuya aittir. Bu nedenlerle başvurucu, her türlü mahremiyetinden (kişisel gizliliğinden) mahrum bırakılmış ve paparazzilerin hedefi olmaksızın serbestçe hareket edememiştir.

Başvurucu, kendisini resmi işler dışında gösteren fotoğraflarının yayınlanmasının Fransa'da kendi ön iznine tabi olduğunu belirtmiştir. Bu fotoğraflar, Fransa'da çekilmekte ve ardından Almanya'ya satılmakta ve orada da yayınlanmaktadır. Başvurucunun Fransa'da yararlandığı özel hayatına ilişkin koruma, bu şekilde Almanya'da (Alman Mahkeme kararları sayesinde) sistematik olarak bertaraf edilmektedir.

Başvurucu, basın özgürlüğü konusunda, demokratik bir toplumda basının halkın bilgilendirilmesinde ve kamuoyunun oluşmasında oynadığı esaslı rolün farkında olduğunu; fakat bu davadaki durumda magazin basınının amacının başvurucunun gündelik hayatına ait önemsiz fotoğrafları yayınlamak okuyucularının röntgenci eğilimlerini tatmin etmek ve bundan büyük kar elde etmeye çalışmaktan ibaret olduğunu belirtmektedir.

Başvurucu son olarak, yayınlanan fotoğrafların her birinde yalıtılmış bir ortamda bulunup bulunmadığının tespit edilmesinin maddi olarak imkansız olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak, fotoğrafların yayınlanmasından sonra yargısal prosedürün aylar sürmesi nedeniyle, başvurucu bu süre zarfında fotoğrafını çekebilecek paparazzilerden korunabilmek amacıyla her hareketini devamlı surette kontrol etmeye mecbur bırakılmıştır. Zira, bu başvurunun konusu oluşturan fotoğrafların çoğunun çekildikleri kesin saatin ve mekanın belirlenmesi imkansızdır.

2. Hükümet

45. Hükümet, Alman Hukuku'nun, demokratik bir toplumda basın özgürlüğünün temel rolünü değerlendirirken, ihlalleri önlemek ve toplum tarafından tanınan kişilerin dahi özel hayatlarının etkin korunmasını garanti altına almak için yeterli güvencelere sahip olduğunu ileri sürmüştür.

Hükümetin ifadesine göre, Alman mahkemeleri, mevcut davada, başvuruçunun Sözleşme'nin 8. maddesi ile garanti altına alınmış olan özel hayatına saygı hakkı ile 10. madde ile garanti altına alınmış basın özgürlüğü arasında (bu konuda Devlete tanınmış takdir hakkını da gözetererek) adil bir denge kurmuştur.

Alman Mahkemeleri, ilk olarak, söz konusu fotoğrafların yalıtılmış bir ortamda çekilmemiş olduğunu tespit etmiş; ikinci olarak, fotoğrafların magazin basını tarafından yayınlanmasının da etkisiyle, özellikle basın özgürlüğü ışığında, özel hayata dair korumanın sınırlarını değerlendirmiştir.

Oysa kamuya mal olmuş bir kişinin (toplumda ayırt edicilik kazanmış) özel hayatının korunması, ilgili kişiyi idari işlerini yerine getirirken gösteren fotoğrafların izinsiz yayınlanmalarının sınırlanmasını gerektirmez; zira, bu kişinin halk karasında nasıl davrandığını bilme hususunda toplumun yasal bir menfaati vardır.

Hükümete göre, basın özgürlüğünün Federal Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan bu tanımı, Sözleşme'nin 10. maddesi ve Avrupa Mahkemesi'nin ilgili içtihatları ile uyum içindedir.

Buna ilaveten, yalıtılmış ortam kavramı, yerel mahkemenin basın özürlüğüünü özel hayatın korunmasına karşı dengelerken göz önünde bulundurduğu tüm önemli faktörler içinde sadece bir tanesidir.

Buna bağlı olarak, kamuoyunda tanınan kişilerin, halk arasında fotoğraflandıkları takdirde, özel hayatlarına dair koruma daha az olmakla beraber, örneğin bu fotoğrafların kitleleri şok etmeyecek türden olması gibi diğer öğeler de rol oynayabilir.

Son olarak, hükümet, başvuruçunun Saint-Rémy-de-Provence'daki bir dağ restoranında oyuncu Vincent Lindon ile çekilmiş olan fotoğraflarının yayınlanmasının yasal olmadığına hükmeden Federal Mahkeme kararının, bu kişinin özel hayatının konutu dışında da korunduğunu gösterdiğini yinelemiştir.

3. Davaya katılanlar

46. Alman Dergi Editörleri Birliği, Fransız hukuku ve İngiliz hukuku arasında orta yolu bulan Alman hukukunun, özel hayatın korunması hakkı ile basın özgürlüğü arasında adil bir denge gözettiğini dile getirmiştir.

Birliđe göre, Alman hukuku, gerek Avrupa Konseyi'nin özel hayatın korunması ile ilgili 1165 sayılı kararında belirtilen ilkelerle gerekse her zaman demokratik toplumlarda basın özgürlüğünün önemini vurgulayan Avrupa Mahkemesi kararları ile de uyum içindedir.

Toplumun bilgilendirilme hususundaki meşru menfaati sadece siyasetçilerle sınırlı olmayıp başka nedenlerle tanınır hale gelmiş olan kişilere de sirayet eder. Basının “gözcü” rolü burada dar olarak yorumlanmamalıdır. Bu bağlamda siyasi yorum ve magazin haberleri arasındaki sınırın hızla belirsizleştiği gerçeğini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bilindiđi üzere, özel hayatın korunması hakkında yeknesak bir Avrupa standardı mevcut olmayıp Devletlerin bu konuda oldukça geniş bir takdir hakkı bulunmaktadır.

47. Burda Şirketi, Alman Dergi Editörleri Birliği'nin bu görüşlerine katılmış ve Alman hukukuna göre, mahkemelerin halkın bilgilendirilmekteki menfaati ile kişinin görüntüsünün kullanılmasını kontrol etme hakkı arasında çok açık ve somut olayın özelliklerini gözetten bir denge kurmaları gerektiğini belirtmiştir.

Hal böyle olmakla birlikte kamuya mal olmuş kişiler dahi, dikkate alınması gereken bir korumadan faydalanırlar ve son zamanlardaki mahkeme içtihatları da bu korumayı destekleyen bir eğilim göstermiştir. Başvurucu, 1982 yılında annesinin vefatından beri, resmi olarak Monako Kraliyet ailesinin “First Leydi” sidir ve bu sıfatıyla halk açısından bir model oluşturmaktadır.

Buna ilaveten, Grimaldi ailesi, her zaman basının dikkatini çekmeye çalışmıştır. Bu nedenle halkın bu konudaki ilgisinden bizzat kendileri de sorumludurlar. Bu sebeple, özellikle resmi görevleri de göz önünde bulundurulduğunda, başvurucuyu bir basın kurbanı olarak görme olanağı yoktur. Söz konusu fotoğraflar, başvurucu toplum içindeyken çekilmişler ve bu nedenle de işbu fotoğrafların yayınlanması, başvurucunun kendi görüntüsünün kullanılmasını kontrol etme hakkına müdahale etmemiş ve itibarına da zarar vermemiştir.

B. Mahkemenin Değerlendirmesi

1. Başvuru konusu ile ilgili olarak

48. Mahkeme 8 Temmuz 2003 tarihli kabuledilebilirlik kararında belirttiği gibi, başvurucunun çocuklarıyla olan fotoğraflarının artık bu başvurunun konusu olmadığını ifade etmiştir.

Aynı değerlendirme, Freizeit Revue isimli dergide yayınlanmış (30. sayı, 22.07.1993) ve başvurucuyu, Vincent Lindon ile Saint-Rémy bölgesindeki bir restoranın ücra bir köşesinde görüntüleyen fotoğraflar için de söz konusudur (bkz yukarıdaki 11. paragraf). Alman Federal Hukuk Genel Kurulu Mahkemesi, 19 Aralık 1995 tarihli kararında, başvurucunun özel hayata saygı hakkını ihlal eden bu fotoğrafların bir daha yayınlanmasını yasaklamıştır (bkz. yukarıda 23. paragraf).

49. Buna bağlı olarak Mahkeme, mevcut başvurunun, başvurucu hakkındaki makale serisi ile birlikte yayınlanan aşığıdaki fotoğraflar ile ilgili olduğunu belirtmenin önemine dikkat çekmiştir:

(i) Bunte Dergisi'nde (5 Ağustos 1993 tarihli 32. sayı) yayınlanan başvurucuyu ata binerken gösteren fotoğraf (bkz yukarıda 12. paragraf).

(ii) Bunte Dergisi'nde (19 Ağustos 1993 tarihli 34. sayı) yayınlanan başvurucuyu alışveriş yaparken, Vincent Lindon ile bir restoranda; tek başına bisiklete binerken; ve korumasıyla birlikte bir marketteyken gösteren fotoğraflar (bkz.yukarıda 13. paragraf).

(iii) Bunte Dergisi'nde (27 Şubat 1997 tarihli 10. sayı) yayınlanan başvurucuyu Avusturya'da kayak tatilinde gösteren fotoğraflar (bkz. yukarıda 14. paragraf).

(iv) Bunte Dergisi'nde (13 Mart 1997 tarihli 12. sayı) yayınlanan başvurucuyu Prens Ernst August von Hannover ile Paris'teki evinden yalnız dışarı çıkarken gösteren fotoğraflar (bkz. Yukarıda 15. paragraf).

(v) Bunte Dergisi'nde (10 Nisan 1997 tarihli 16. sayı) yayınlanan başvurucuyu Prens Ernst August von Hannover ile tenis oynarken ve ikisini bisikletlerinden inerken gösteren fotoğraflar (bkz. yukarıda 16. paragraf).

(vi) Neue Post Dergisi'nde (35/97. sayı) yayınlanan başvurucunun Monte Carlo plajında sendelerken çekilmiş olan fotoğraflar (bkz. yukarıda 17. paragraf).

2. 8. maddenin uygulanabilirliği bakımından

50. Mahkeme, özel hayat kavramının kişinin adı (22 Şubat 1994 tarihli Burghartz-İsviçre kararı, Seri A no. 280-B, p. 28, § 24) ve kişinin resmi (21 Şubat 2002 tarihli Schüssel-Avusturya kararı, no. 42409/98) gibi kişisel kimliğe bağlı olan halleri kapsadığını yinelemiştir.

Dahası, Mahkeme'ye göre, özel hayat, kişinin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü içermektedir; Sözleşme'nin 8. maddesi ile sağlanan garanti, temel olarak, her bireyin diğer kişilerle olan ilişkilerinde, dıştan gelen bir müdahale olmaksızın, kişiliğinin gelişimini sağlama amacı gütmektedir (bkz. 16 Aralık 1992 tarihli Niemietz-Almanya kararı ve 24 Şubat 1998 tarihli Botta-İtalya kararı *Karar ve İlam Raporları* 1998-I, p. 422, § 32).

Bu nedenle, kamusal bağlama karşın, bu olayda kişi ile diğerleri arasında özel hayat kapsamında değerlendirilebilecek bir etkileşim bölgesi bulunmaktadır (bakınız diğerleri arasında *P.G.ve J.H. v. Birleşik Krallık*, no. 44787/98, § 56, ECHR 2001-IX, ve *Peck v. Birleşik Krallık*, no. 44647/98, § 57, ECHR 2003-I.).

51. Mahkeme, bu gibi olaylarda, kişinin özel hayatının korunması ve özel hayatına saygı duyulması beklentisi içinde olduğunu da belirtmektedir. Buna bağlı olarak, Mahkeme, işyerlerindeki telefon konuşmalarının gizlice dinlenmesi ile ilgili bir davada, başvurucunun bazı konuşmaların mahremiyetine ilişkin haklı bir beklentisi olabileceğine hükmetmiştir (bknz. *Halford v. Birleşik Krallık*, 25 Haziran 1997 tarihli karar, *Raporlar* 1997-III, p.1016, § 45).

52. Fotoğraflarla ilgili olarak, Komisyon, kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı 8. maddede öngörülen koruma kapsamının ortaya koyan bir görüşle, fotoğrafların kişilerin özel alanına veya kamuoyunun gözü önünde cereyan eden hadiselerle ilişkin olup olmadığı ve bu şekilde elde edilen materyalin sınırlı kullanım amaçlı olup olmadığı veya genel olarak halka sunulmaya elverişli olup olmadığı hususlarını incelemiştir. (bakınız diğerleri arasında, *Friedl v. Avusturya*, 31 Ocak 1995, seri A no. 305-B, Komisyon, p. 21, §§ 49-52, *P.G. et J.H. précité*, § 58, et *Peck précité*, § 61)

53. Mevcut davada, başvuruçunun gündelik yaşantısına dair tek başına ve başkalarıyla çekilmiş fotoğraflarının çeşitli Alman dergilerinde yayınlanmasının özel hayat ile ilişkili olduğuna şüphe yoktur.

3. 8. madde değerlendirmesi bakımından

a. Yerel mahkemelerin durumu

54. Mahkeme, Federal Anayasa Mahkemesi'nin, 15 Aralık 1999 tarihli içtihadı birleştirme kararında, Telif Hakları Kanunu'nun 22. ve 23. maddelerini (yukarıda paragraf 40-41) basın özgürlüğünün gerekliliklerini burada bahsi geçen özel hayatın korunması karşısında dengeleyerek, yani bilgilendirme hususundaki kamu yararı karşısında başvuruçunun yasal menfaatini dengeleyerek yorumladığını belirtmiştir. Federal Anayasa Mahkemesi, bunu yaparken Alman hukukundaki biri işlevsel diğeri mekansal iki kriteri göz önünde bulundurmuştur.

Federal Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun, kamuya mal olmuş bir kişi olarak, özel hayat korumasından konutu dışında da faydalanacağını kararlaştırmıştır. Fakat kişi bu korumadan ancak yalnız olmak hususunda, objektif olarak korunabilecek bir amaç ile orada bulunduğu ve yalnız olmasına güvenerek işbu yerlerde toplum önünde davranmayacağı şekilde hareket ettiği, kamunun gözü önünde olmayan yalıtılmış alanlarda faydalanabilir.

Federal Anayasa Mahkemesi, bu kriterler ışığında, ilk derece Federal Mahkeme'nin söz konusu fotoğrafların yayınlanmamasına ilişkin 19 Aralık 1995 tarihli kararının temel hukuka uygun olduğu değerlendirmesinde bulunmuş; yaptığı analizde, basın özgürlüğüne, ki söz konusu magazin basını bile olsa, ve başvuruçunun temsil görevi haricinde nasıl bir hayat sürdürdüğünü bilme hususundaki kamu yararına belirgin bir ağırlık vermiştir. (Yukarıda paragraf 25)

55. Federal Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun iddialarını yukarıda aktarılan içtihadı birleştirme kararına atıfla kabul etmemiştir(bknz.yukarıda 32 ve 38. paragraflar)

b.Özel Hayatın Korunmasına ve İfade Özgürlüğüne hakim olan ilkeler

56. Mevcut davada başvuruçunun, Devletin herhangi bir eyleminden ziyade özel hayatının ve kendi görüntüsünün korunması ile ilgili olarak yeterli Devlet korunmasının bulunmamasından şikayetçi olmuştur.

57. Mahkeme, 8. maddenin esas olarak kamu görevlilerinin keyfi müdahalelerine karşı bireyi korumayı amaçladığını belirtmekle birlikte, söz konusu maddenin sadece Devletin bu tür müdahalelerde bulunmasından kaçınmasını sağlamayı amaçlamadığını bununla birlikte maddenin bahsedilen temel negatif yükümlülüklerine ilaveten Devletin özel hayata ve aile hayatına etkin bir saygının sağlanması amacıyla birtakım pozitif yükümlülüklerini de ihtiva ettiğini belirtmektedir.

Bu yükümlülükler, kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerini de kapsayacak şekilde, özel hayata saygının güvence altına alınması amacıyla bir takım tedbirler alınmasını gerektirebilir(bakınız, diğerleri arasında, *X ve Y v.Hollanda*, 26 Mart 1985 tarihli karar, Seri A no. 91, p. 11, § 23; *Stjerna v. Finlandiya*, 25 Ekim 1994 tarihli karar, Seri A no. 299-B, p. 61,

§ 38; ve *Verliere v. İsviçre* (kabuledilebilirlik kararı.), no. 41953/98, ECHR 2001-VII). Bu tedbirlere, kişinin resminin diğerleri tarafından ihlaline karşı korunması hususunda da başvurulabilir.

Devletin 8. maddeden kaynaklanan pozitif ve negatif yükümlülükleri arasındaki sınır kesin bir tanıma imkan vermemektedir. Bununla birlikte, uygulanan ilkeler benzerdir.

Özellikle, her iki olayda, bireyin ve toplumun yarışan menfaatleri arasında kurulması gereken adil dengenin sağlanması gerekir. Adil bir denge kurulmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Devletin her iki olayda da belli bir takdir hakkı bulunmaktadır. (bakınız konuyla ilgili pek çok ilgili referans kararlar arasında *Keegan v. İrlanda* 26 Mayıs 1994 tarihli karar, Seri A no. 290, p. 19, § 49, ve *Botta*, yukarıda adı geçen , p. 427, § 33).

58. Özel hayatın korunmasının, Sözleşme'nin 10. maddesi ile koruma altına alınan ifade özgürlüğü karşısında dengelenmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, Mahkeme, ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumun temel öğelerinden birisini oluşturduğunu yineler. 10. maddenin 2. bendine bağlı olarak, söz konusu özgürlük, sadece uygun olarak kabul edilen, zararsız addedilen, farklılık içermeyen haber ve fikirler için değil, aynı zamanda şok eden, rahatsız eden, kızdıran haber ve fikirler için de geçerlidir.

Bu durum “demokratik toplumdan” da söz edebilmek için varolması gerekli olan çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirliliğin de gereğidir. (bakınız *Handyside v. Birleşik Krallık*, 7 Aralık 1976 tarihli karar, Seri A no. 24, p. 23, § 49).

Bu bağlamda, basın demokratik bir toplumda temel bir rol oynar.

Basının yükümlülüğü, özellikle diğerlerinin şöhretleri ve hakları bakımından birtakım sınırların aşılması koşuluyla, yükümlülüklerine ve sorumluluklarına uygun olarak kamu menfaatini ilgilendiren tüm hususlarda bilgi ve fikirlerin iletilmesini sağlamaktır. (bkz. *Observer ve Guardian v. Birleşik Krallık*, 26 Kasım 1991, Seri A no. 216, p. 29-30, § 59, ve *Bladet Tromsø ve Stensaas v. Norveç* [GC], no. 21980/93, § 59, ECHR 1999-III).

Basın özgürlüğü, bir dereceye kadar abartmaya ve hatta tahrike başvurmayı da kapsar. (bakınız *Prager ve Oberschlick v. Avusturya*, 26 Nisan 1995, Seri A no. 313, p. 19, § 38; *Tammer v. Estonya*, no. 41205/98, § 59-63, ECHR 2001-I; ve *Prisma Press v. Fransa* (kabuledilebilirlik kararı), nos. 66910/01 ve 71612/01, 1 Temmuz 2003).

59. İfade özgürlüğünün fotoğrafların yayınlanmasını da kapsamakla birlikte; bu alan, diğerlerinin ünlerinin ve haklarının korunmasının özel önem arz ettiği bir alandır. Mevcut dava, fikirlerin değil, şahıs hakkında çok kişisel ve bir o kadar da özel görüntülerin yayınlanması ile ilgilidir.

Bunun yanı sıra, magazin basınında yer alan fotoğraflar, genellikle ilgisinin bir şekilde çok güçlü bir müdahale ve hatta zulüm hissi yaşamasına neden olan ve sürekli devam etmekte olan bir taciz ortamında çekilmişlerdir.

60. Mahkeme, özel hayatın korunmasını ifade özgürlüğü karşısında dengelemek zorunda olduğu davalarda her zaman basında yayınlanan fotoğraflar ve makalelerin kamu menfaatine yaptığı katkıya vurgu yapmıştır (bakınız geçtiğimiz günlerde açıklanan *News Verlags GmbH*

& CoKG v. Avusturya, no. 31457/96, § 52 et seq., ECHR 2000-I, ve Krone Verlag GmbH & Co. KG v. Avusturya, no. 34315/96, § 33 et seq., 26 Şubat 2002 kararları).

Mahkeme, ele aldığı bir davada, kişinin özel hayatına dair birtakım ilişkilerinin kullanılmasının, kamu yararı düşüncesine dayandırılarak haklılaştırılmayacağını ve bu ilişkilerin genel olarak bir önem teşkil etmediğini belirtmiş ve 10. maddenin ihlal edilmediğine (bakınız yukarıda belirtilen *Tammer* davası, § 68) karar vermiştir.

Bununla birlikte Mahkeme, ele aldığı bir başka davada, söz konusu meselenin “kamu oyunun büyük ilgisini” çeken güncel bir haber hakkında olduğunu ve yayınlanan fotoğraflarda söz konusu kişinin (bakınız *Krone Verlag*, yukarıda bahsedilen, § 37) özel hayatına ait herhangi bir detay bulunmadığını özellikle belirterek; 10. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Benzer olarak, Cumhurbaşkanı Mitterand’ın sağlık durumu ile ilgili açıklamalar içeren bir kitabın Cumhurbaşkanı’nın bir önceki özel doktoru tarafından yayınlanması ile ilgili yeni tarihli bir davada, Mahkeme, hem aradan uzun zaman geçtiği hem de Cumhurbaşkanı’nın her biri 7 yıllık iki dönem Cumhurbaşkanlığı dönemindeki olaylara dair kamusal yararın, eski Cumhurbaşkanı’nın tıbbi gizlilikten kaynaklanan haklarının korunması gerekliliğine nazaran daha üstün değerde olduğunu belirtmiş ve netice de (*Plon (Société) c. Fransa*, n° 58148/00, § 53, 18 Mayıs 2004) 10. maddenin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

c. Genel prensiplerin mahkeme tarafından uygulaması

61. Mahkeme mevcut davada öncelikle, başvurucuya ait çeşitli Alman dergilerinde yayınlanan fotoğrafların, başvurucuyu gündelik yaşamının çeşitli alanlarında; spor yaparken, gezinti yaparken, restorandan çıkarken veya tatil deyken yani yapısı gereği kişisel gizliliği barındıran faaliyetlerde bulunurken görüntülediğini tespit etmiştir.

Başvurucunun kimi zaman yalnız kimi zaman birileriyle görüntülediği bu fotoğraflar, basında «Saf Mutluluk», «Caroline, hayata dönen bir kadın», «Prenses Caroline ile Paris’te» ve «Öpücük. Ve artık daha fazla saklamıyorlar» gibi “hayal ürünü” başlıklarla verilen bir makale dizisi ile birlikte yayınlanmışlardır. (bkz yukarıda 11-17. paragraflar).

62. Mahkeme, başvurucunun aynı zamanda Monako Prensi’nin ailesinin bir ferdi olarak bazı kültürel ve hayırsever organizasyonlarda kraliyet ailesini temsil ettiğini belirtmektedir. Hal böyle olmakla beraber başvurucunun, Monako Devleti’nin veya Devletin herhangi bir kurumunun adına ve hesabına hareket ettiği resmi bir görevi bulunmamaktadır.(bkz. Yukarıda 8. paragraf).

63. Mahkeme, siyasilerin resmi görevlerini icra edişleri gibi demokratik bir topluma katkı sağlamaya elverişli gerçeklerin aktarılması ile -tartışmalı olanlar dahil-; resmi bir görevi olmayan kişilerin özel hayatlarına ilişkin detayların aktarılması -bu olayda da olduğu gibi- arasında temel bir ayırım yapılması gerektiğine hükmetmiştir.

İlk olayda basın, kamu yararına yönelik fikir ve bilgilerin iletilmesini sağlayarak demokratik bir toplumda temel rolü olan “gözcü” rolünü yerine getirmektedir. (*Observer ve Guardian kararı*). Diğer olayda ise böyle bir durum yoktur.

64. Benzer şekilde, halkın bilgilendirilme hakkı olmakla birlikte, demokratik toplumlarda temel olan bu bilgilendirilme hakkı (özellikle siyasiler söz konusu olduğunda) bazı özel durumlarda kamuoyunda tanınan kişilerin özel hayatlarına ilişkin olayları da kapsayabilmektedir (bakınız yukarıda bahsedilen *Plon (Société) kararı.*). Buna karşın görülmekte olan bu davada dava konusu bu değildir.

Gerçekten de, bu dava, yayınlanan fotoğrafların ve fotoğraflarla beraber yayınlanmış olan makalelerin başvuruçunun özel hayatına ait detaylar içermesi nedeniyle herhangi bir politik veya kamusal konunun kapsamı dışındadır.

65. Benzer diğer davalarda da belirtildiği gibi, Mahkeme, başvuruçunun kamuoyunda tanınmış bir kişi olmasına rağmen, yegane amacı başvuruçunun özel hayatına ait detaylarla birtakım okuyucuların merak duygularını tatmin etmek olan söz konusu fotoğraf ve makalelerin yayınlanmasının topluma herhangi bir menfaat sağlamayacağına karar vermiştir (bakınız, *diğerleri arasında, Jaime Campmany y Diez de Revenga ve Juan Luís Lopez-Galiacho Perona v. İspanya* (karar.), no. 54224/00, 12 Aralık 2000; *Julio Bou Gibert ve El Hogar Y La Moda J.A. v. İspanya* (karar.), no. 14929/02, 13 Mayıs 2003; ve *Prisma Presse*)

66. Bu şartlar altında, ifade özgürlüğü daha dar bir yorumlamayı gerektirmektedir (bkz *Prisma Presse* kararı ve yukarıda aktarılan *Krone Verlag* kararı § 37)..

67. Bu bağlamda, Mahkeme, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin, okuyucularının kamuoyunda tanınan kişiler hakkında her şeyi bilme haklarının olduğu savıyla Sözleşme'nin 8. maddesi ile korunan haklara yapılan müdahaleleri haklı çıkarmak çabasında olan bazı medya şirketleri tarafından « ifade özgürlüğü hakkının tek taraflı yorumlanması » nı vurgulayan özel hayatın korunmasına ilişkin kararını da ele almıştır. (bkz. Yukarıda paragraf 42 , ve yukarıda sözü edilen *Prisma Presse kararı*).

68. Mahkeme, bunun yanı sıra, önemli bir başka noktaya da değinmiştir: Görülmekte olan başvuru, her ne kadar sadece başvuruçunun hakkındaki fotoğraf ve makalelerin çeşitli Alman dergilerinde yayınlanmış olmasına ilişkin olsa da, bu fotoğrafların başvuruçunun bilgisi ve rızası olmaksızın çekildiği ve aynı zamanda bir çok tanınmış kişinin de günlük yaşamlarında tacize maruz kaldığı gerçeği de tamamen göz ardı edilemez. (bkz. yukarıda 59. paragraf).

69. Görülmekte olan davada, özellikle başvuruçunun Monte Carlo Plajı'nda sendeleyip düştüğü esnada çekilmiş olan fotoğraflarda bu husus kendini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır (bkz. Yukarıda 17. paragraf). Gazeteci ve fotoğrafçıların plaja giriş çıkış kuralları sıkı şekilde düzenlenmiş olmasına karşın, söz konusu fotoğrafların yüzlerce metre uzaklıktan, muhtemelen yakınlardaki bir evden gizlice çekildiği anlaşılmaktadır. (bkz yukarıda 33. paragraf).

69. Mahkeme, her bireyin kişiliğinin gelişimi için özel hayatının korunması gereğinin temel önemini yinelemiştir. Bu koruma, yukarıda da belirtildiği üzere, özel aile çemberinin yanı sıra sosyal bir boyutu da ihtiva etmektedir. Mahkeme kamuoyunda tanınan kişiler de dahil olmak üzere herkesin « özel hayatının korunması » ve « özel hayatına saygı duyulması » hususlarında « meşru bir beklentiye » sahip olabileceğini ve bu haklardan da faydalandırılmaları gerektiğini belirtmiştir (bkz. yukarıda 51. paragraf ve diğerleri arasında yukarıda belirtilen *Halford* kararı).

70. Buna ilaveten, kişisel verilerin saklanması ve kopyalanmasını mümkün kılan yeni teknolojik gelişmeler, özel hayat korumasına daha fazla özen gösterilmesini gerektirmektedir (bkz. Parlamento Meclisi'nin özel hayata ilişkin kararının 5. maddesi– bkz yukarıda 42. paragraf ve, *diğerleri arasında Amann v. İsviçre* [GC], no. 27798/95, § 65-67, AİHM 2000-II; *Rotaru v. Romanya* [GC], no. 28341/95, § 43-44, AİHM 2000-V; *P.G. ve J.H., yukarıda belirtilen*, § 57-60, AİHM 2001-IX; ve *Peck*, yukarıda belirtilen, §§ 59-63, ve § 78).

Belirtilen bu özen yükümlülüğü aynı şekilde sistemli olarak belirli fotoğrafların çekilmesi ve geniş halk kitlelerine yayılması hususları için de geçerlidir .

71. Mahkeme son olarak Sözleşme'nin amacının hakların kuramsal ve göstermelik olarak değil, somut ve etkin bir şekilde korunması olduğunu yinelemiştir. (bkz. diğerleri arasından, *Artico v.İtalya*, 13 Mayıs 1980 tarihli karar, Seri A no. 37, p. 15-16, § 33).

72. Mahkeme, yerel mahkemenin Telif Hakkı Kanunu'nun 23/1. maddesine ilişkin olarak yaptığı, kişiler hakkında «topluma mal olmuş » gibi nitelendirmeler de içeren yorumuna katılmamaktadır. Kişinin özel hayatına veya görüntüsünün kullanılmasını kontrol etme hakkına ilişkin çok sınırlı bir koruma sağlayan bu tanımlama, resmi görevlerini yerine getiren siyasetçiler söz konusu olduğunda daha anlaşılır olabilir.

Bununla birlikte, bu tanım, başvuru gibi herhangi bir resmi görevi olmamasına rağmen sadece kraliyet ailesinin bir ferdi olması nedeniyle kamuoyunun ve basın ilgisini çeken « özel » kişiler söz konusu olduğunda geçerli değildir.

Mahkeme bu şartlar dahilindeki her olayda, özel hayatın ve görüntünün kullanılmasını kontrol hakkının korunması hususunda Devletin Sözleşme'den kaynaklanan pozitif yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla işbu Sözleşme'nin daha dar yorumlanması gerektiğine karar vermiştir.

73. Son olarak, günümüz toplumunda halka mal olmuş kişilerle ve bir takım sebeplerle tanınır hale gelmiş kişiler arasında çizilen ayrımın açık ve belirgin olması ve bundan dolayı da, bir hukuk devletinde, kişiye nasıl davranırsa nasıl sonuçlar doğuracağına açık şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Özellikle, bireyin tam olarak nerede ve ne zaman yalıtılmış bir ortamda bulunduğunu, ve ya tam tersi, nerede ve ne zaman 3. kişilerin, özellikle magazin basınının, müdahalelerine maruz kalabileceği bir alanda olduğunu bilmeye hakkı vardır.

74. Mahkeme, yerel mahkemenin hükmüne esas olan kriterlerin, başvuru özel hayatının etkili şekilde korunması bakımından yeterli olmadığına karar vermiştir.

Başvuru, kamuya mal olmuş bir kişi olarak, - basın özgürlüğü ve kamu yararı adına-toplumun gözü önünde olmayan yalıtılmış mekanlarda bulunmasına ve dahası ne kadar zor olsa da bunu kanıtlamasına rağmen özel hayatının korunmasını sağlayamamıştır.

Burada dava konusu olan, başvuru her an fotoğraflarının çekilebileceğini ve çekilen bu fotoğrafların her zaman düzenli aralıklarla geniş bir çevrede yayınlanacağını kabul etmek zorunda olması değil; iş bu fotoğrafların ve fotoğraflarla beraber yayınlanan makalelerin başvuru özel hayatına ilişkin detaylar taşıyor olmasıdır.

75. Mahkeme'nin kanaatine göre, mekansal yalıtım kriteri teoriye uygun olmakla birlikte, uygulamada çok muğlaktır ve iş bu kriterin önceden belirlenmesi zordur: mevcut davada,

başvurucunun sadece halka mal olmuş bir kişi olarak sınıflandırılması, onun özel hayatına böyle bir müdahaleyi haklı kılmaya yeterli değildir.

d. Sonuç

76. Yukarıda da belirtildiği gibi, Mahkeme, özel hayat korumasının ifade özgürlüğüne karşı dengelenmesinde ağırlıklı unsurun yayınlanan fotoğraf ve makalelerin kamu menfaatine katkıda bulunması gerekliliği olduğunu belirtmiştir.

Mevcut davada, fotoğraf ve makalelerin, başvurunun herhangi bir resmi görevi olmaması ve başvurunun özel hayatı ile ilgili olmaları nedeniyle bu tarz bir katkı sağlamadığı açıktır.

77. Buna ilaveten, Mahkeme, her zaman yalıtılmış olarak tanımlanmayacak mekanlarda bulunsa dahi ve herkes tarafından tanınması gerçeğine rağmen halkın başvurunun nerede olduğunu ve genel olarak özel hayatında nasıl davrandığını bilme hususunda yasal bir menfaatinin olmadığına karar vermiştir.

Mahkeme'ye göre, mevcut davada kamunun bir menfaati bulunsa dahi aynı zamanda söz konusu fotoğraf ve makalelerin yayınlanmasında dergilerin de ticari bir menfaati bulunduğundan, bu menfaatlerden başvurunun özel hayatının etkin şekilde korunması hakkı diğeri karşısında üstün gelir.

78. Son olarak, Mahkeme'ye göre, yerel mahkemeler tarafından başvuru kriterleri başvurunun özel hayatının etkin şekilde korunmasının sağlanması bakımından yeterli değildir. Başvurunun özel hayatının korunması ile ilgili "yasal beklentisinin" karşılanması gerekmektedir.

79. Mahkeme, söz edilen tüm bu unsurları hesaba katarak , bu konuda Devlete tanınmış takdir hakkına karşın, Alman Mahkemelerinin mevcut menfaatler arasında adil bir denge kuramadığına karar vermiştir.

80. Bu nedenle Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlali edilmiştir.

81. Mahkeme iş bu sonucu göz önünde tutarak, başvurunun aile hayatına saygı hakkına dair şikayeti hakkında ayrıca karar vermeyi gerekli görmemiştir.

II. SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİ YÖNÜNDEN BAŞVURU

82. Sözleşmenin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme'nin ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecinin tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

83. Başvurucu, medya tarafından izlenmeksizin çocuklarıyla birlikte normal bir yaşam sürmesini engelleyen Alman mahkeme kararları nedeniyle 50.000 Avro manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Aynı zamanda Alman mahkemelerinde sürmüş olan bir çok davanın masraf ve giderlerinin geri ödenmesi amacıyla 142.851.31 Avro talep etmiştir.

84. Hükümet talep edilen miktara itiraz etmiştir. Manevi tazminatla ilgili olarak, başvurunun Alman hukuku uyarınca konutu dışında dahi, özellikle çocuklar söz konusu olduğunda, özel hayat korumasından faydalandığını yinelemiştir. Masraf ve giderlerle ilgili olarak ise, tüm dava muamelelerinin hesaba katılmayacağını, gerçekte varolan değer başvuru tarafından belirtilen değerden az olduğunu ,talep edilen yasal ücretlerin (avukatlık ücretlerinin) geri ödenemeyeceğini belirtmiştir

85. Mahkeme, 41. madde ile ilgili başvurunun karar vermek için hazır olmadığını; buna bağlı olarak, başvuru ertelenmesi gerektiğine ve ileriki muamelelerin hükümet ile başvuru arasında yapılma olasılığı olan anlaşmaya bağlı olarak belirginlik kazanacağını belirtir.⁵

TÜM BU GEREKÇELERDEN DOLAYI, MAHKEME OYBİRLİĞİYLE;

1. Sözleşmenin 8 maddesinin ihlal edildiğine,
2. 41. madde ile ilgili başvurunun karara hazır olmadığına hükmeder ve,

Buna bağlı olarak,

(a) İşbu son meseleyi bir bütün olarak erteler,

(b) Sözleşme'nin 44/2 maddesi uyarınca hükümeti ve başvuruçuyu hüküm tarihinden itibaren 6 ay içinde konuyla ilgili yazılı görüşlerini vermeye ve özellikle ileride yapabilecekleri herhangi bir anlaşmayı mahkemeye bildirilmeye davet eder,

(c) Mahkeme bu başlık altındaki işlemleri saklı tutar ve Daire Başkanı'na gerekli olduğu takdirde kullanılmak üzere konuyla ilgili yetki verir.

İş bu hüküm 24 Haziran 2004 tarihinde İnsan Hakları Binasında kamuya açık bir duruşmada Fransızca olarak verilmiştir.

⁵ Ç.N :Mahkeme 41.maddeye ilişkin başvuru talepleri hakkında taraflar arasında daha sonra varılan “dostane çözüm” uyarınca karar vermiştir. Bu karar uyarınca başvuru lehine 10.000 Avro manevi tazminat, 105.000 Avro masraf ve avukatlık ücreti ödenmesine karar verilmiştir (Başvuru no. 59320/00 ,28 Temmuz 2005 tarihli kayıttan düşürme kararı)